

Landskap: SmålandUpptecknat av: Gunnar HobroHärad: BoendeAdress: GlänsleholmSocken: GjursdalaBerättat av: Oskar NilssonUppteckningsår: 1939Född år 1874 i GjursdalaTumskäll:

sid.

Meddelanden om taget mannen jämte foto

I-II

Ståtar

1-II

Bot för böld i en tand.

12.

Fågelsnara, "snärjor".

13.

Rävjakt.

13.

Vargar.

14.

Rökhus och rökning.

15.

Gärdesgårdar.

20.

Flotning.

25.

Tjärbränning.

41.

Kaffe.

45.

Grypsorter.

46.

Salt.

46.

5923

ACC. N:R.

Landskap: SmålandUpptecknat av: Gunnar HobergHärad: SevedeAdress: HässelholmSocken: SjursdalaBerättat av: Oskar NilssonUppteckningsår: 1939Född år 1874 i Sjursdala

1

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVBåtar.

Roddbåtarna kallas i trakten "eka" eller "öka". Den bakre uppstående änden i en sådan kallas "bakstammen", fören kallas "framstammen". Borden kallas "sidbora" eller "sidblädder", vilka vanligen äro "spontade". Traktens ekar äro i regel ej klubbbyggda (i så fall i senare tid) utan bräderna ligga i sidorna av båten kant mot kant (kravellbyggd). Spanten kallas "ökkrokera", de två hälftarna i varje gå vanligen precis ihop på mitten av båtbottnen. De vila på båtbottnen på en tvärt över botten bredvid fäst bräda, och i hörnet där "krokera" böja sig uppåt. Sidbräderna äro gärna ordnat med ett litet mellanrum för att vattnet på botten skall kunna rinna undan.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5923

Landskap: Småland

Upptecknat av: Gunnar Hobro

Härad: Levede

Adress: Håsteholm

Socken: Djursdala

Berättat av: Oskar Nilsson

Uppteckningsår: 1939

Född år 1874 i Djursdala.

2.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

och ej samlas just emellan ett par krokar (spant.).
"Ök-krokera" brukar vanligen vara 3 eller fyra
par i en båt.

Nilsson har just en elka färdigbyggd. Måttene på
denne äro: bakstammen: höjd 38 cm. o. bredd 60 cm.
mer till o. 100 cm. upptill; i mitten av båten är bredden i
botten 80 cm. o. upptill 120 cm.; höjden av sidan är här 44 cm.
Framstammen: bredd 30 cm., höjd 25 cm. Längden
är 4,30 meter.

Ärarna äro 2,60 meter långa. Ståbräddor: finns
två fasta, en liten i framstammen och en rätt bred
i bakstammen (denne ä äro sedd som ståplats så man
lägger ut nät el. dyl.).

Artullarna kallas "artullta", ordet "tullta"

Skriv endast på denna sida!

Landskap: *Lusåland*Upptecknat av: *Junna Hobro*Härad: *Levede*Adress: *Härsleholm*Socken: *Djursdala*Berättat av: *Oskar Nilsson*Uppteckningsår: *1939*Född år *1874* i *Djursdala*

betyder sprint eller drubb. De ärjästern som sitter på den nybyggda båten är av modernare slag, men Nilsson känner till äldre sorter också. Den nuvarande inrättningen består av en kraftig, avlång "träposing", fäst ungefär lodrät utmed båtens insida och i övre lodrändens försedel med en uppstående järnspinne. Tidigare var det vanligt med en mindre träbit istället, fäst antingen på in- eller yttersidan av relingen, i vilken träbit en lodrät uppstående ekspinne satt såsom ärjäste. Se fig. I, sid. 5. Längre tillbaka i tiden hade man bryta liksom i Blekinge "ärklykor", "roderbelyka", mellan vilka åran läggs löst.

Fästet på åran, där årtullen stöts i, var van-

ACC. N:R. 5923

Landskap: Småland

Upptecknat av: Gunnar Hobro

Härad: Bovede

Adress: Släpseholmen

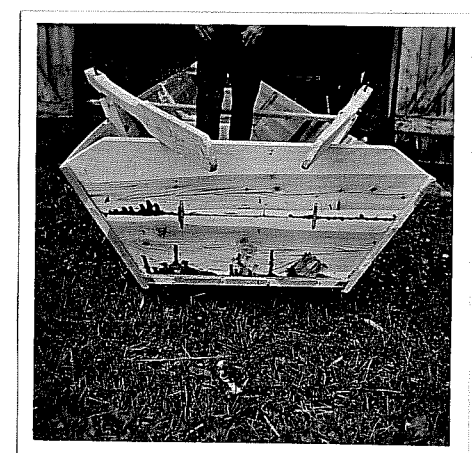
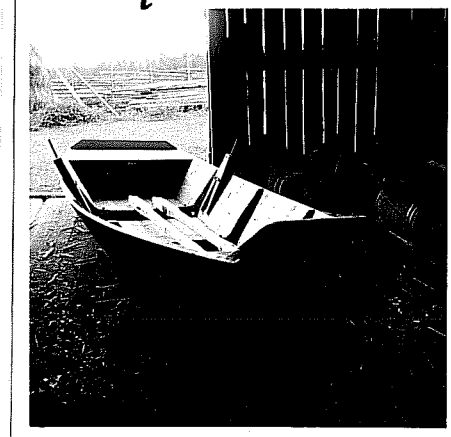
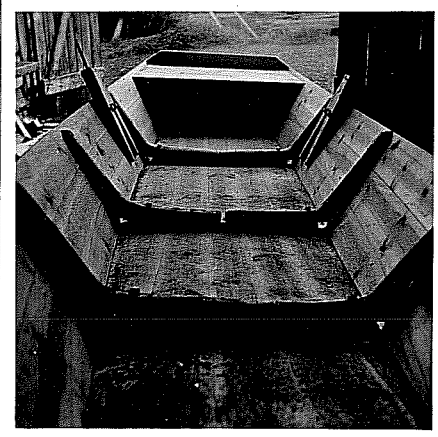
Socken: Gjursdala

Berättat av: Oskar Nilsson

Uppteckningsår: 1939

Född år 1874 i Gjursdala

4.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Foton
av båt.

G.H. 1939

Negativ
I: 8: 3

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. **5923**

Landskap: Småland

Härad: Svevede.

Socken: Hjursdala.

Uppteckningsår: 1939.

Upptecknat av: Gunnar Hobrok

Adress: Härsleholm

Berättat av: Oskar Nilsson

Född år 1874 i Hjursdala Sn.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

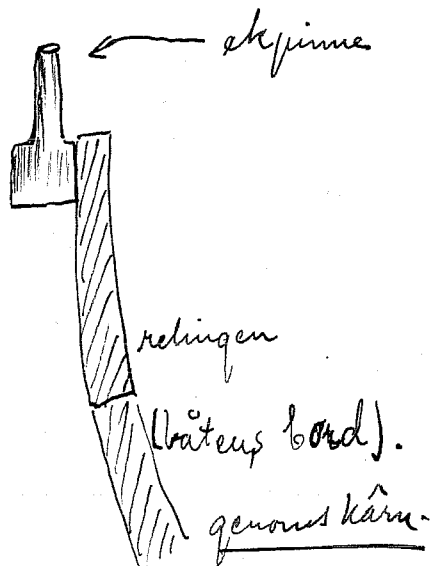
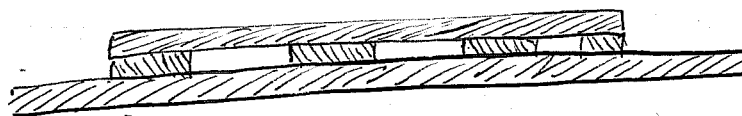

Fig. I.

Fig. II.

båtens reling
sedt i plan

Fig. III.

Skisser. G. Hobrok. 1939.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

5923

Landskap: Småland

Upptecknat av: Gunnar Hobroh

Härad: Levede

Adress: Härsleholm

Socken: Djursdala

Berättat av: Oskar Nilsson

Uppteckningsår: 1939.

Född år 1874 i Djursdala.

6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ligen såu på sidan av åran, fig. II, sid. 5.
 Ett såu ut anordna årtull, var ut
 på båtens utsida /mit emellan ett par spant/
 fästa en brädbit med kortare stycken mellan
 densamma och båtrelingen. Där kunde då
 åstadskonnas flera stycken mellansum, varit
 och ett en bit från de andra. Här kunde se-
 dan årtullt förflyttas i olika läge, vilket
 kunde vara fördelaktigt för roddaren för
 jämviktens skull, och den omtalade brädan
 var ju ej heller i vägen, då man skulle
 "valve" båten, d. v. s. på land välla den
 upp och ner. Se fig. III, sid. 5.

Skriv endast på denna sida!

5923

ACC. N:R.

Landskap: Småland.
Härad: Levede
Socken: Djursdala
Uppteckningsår: 1939.

Upptecknat av: Gunnar Hobroh
Adress: Håppleholm
Berättat av: Oskar Nilsson
Född år 1874 i Djursdala.

7.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

När man bygger en båt har man en knyttling på längden att gå efter: man drar på ovasidan av bottenbräderna ett snörstreck. Sedan avsättes åt båda hål knäkten på båtens bredd, i fören, aktern och mitten, och en grov spik slås i. Därefter sätter man bordsplankan i spän och böjer den inman för spiken. Man får alltså fram svängning på bordsbräderna, en svängning som man naturligtvis efter egen smak kan göra så betydlig man vill eller som anses lämpligt.

Man bygger båten ovanpå två bockar. Först sätter man balstammen och krokarna. Under aktern (ovanpå bocken)

Skriv endast på denna sida!

5923

ACC. N:R.

Landskap: Småland

Upptecknat av: Gunnar Hobrok

Härad: Levede

Adress: Håpsskeholm

Socken: Bjursdala

Berättat av: Oskar Nilsson

Uppteckningsår: 1939

Född år 1874 i Bjursdala

8.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

lägges en kloss, 10-12 cm. tjock. På denna kommer alltså närmast botten spuntade bräder att vila. Ungefär 1 m. från denna ände av båten placeras en tvärså över botten, och på den en "stött", d.v.s. stolpe, från taket. Detta driver ner botten i aktern.

På annat spänn ungefär 75 cm. från föregående i riktning mot fören placeras nu och med stolpe från taket. Sedan tar man i föränden och böjer upp den 30-35 cm. och sätter en "stött" från golvet upp. Men man får samtidigt sätta strävor i bakändan av båten så att det hela ej förskjutes.

Se skisser sid. 9. Om det anses erforderligt kan något "spänn" med "stötta" sättas längre fram i båten.

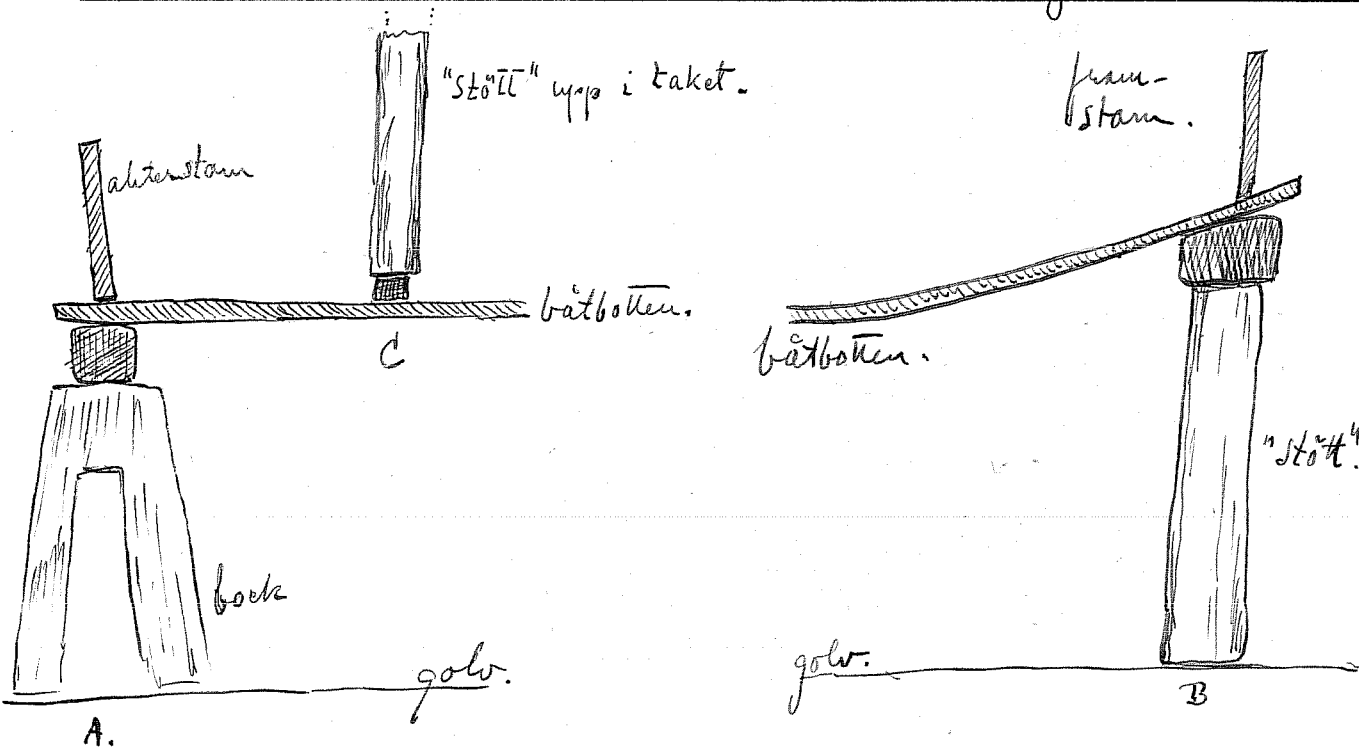
5923

ACC. N:R.

Landskap: Lusåland. Upptecknat av: Gunnar Hobro
 Härad: Sveve Adress: Stäppleholm
 Socken: Djursdala. Berättat av: Oskar Nilsson.
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1874 i Djursdala.

9.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

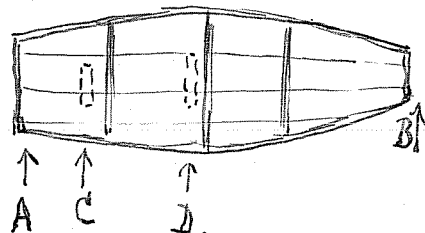

Båtbottnens böjande.

skiss enl. beskrivning.

G. Hobro 1939.

Skriv endast på denna sida!

Plan av båten
med placering
av stämman-
ordningarna.

ACC. N:R.

5922

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Gunnar Hobroh

Härad: Svede.

Adress: Håslösholm

Socken: Gjersdala.

Berättat av: Oskar Nilsson

Uppteckningsår: 1939.

Född år 1874 i Gjersdala.

10
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sidobräderna (borden) fästes med krampor, och spikas med särskilda spik i båre stammen. Kramporna sitta alltså blott mellan de olika borden, spiken äro s. k. "press-spik" eller "båts-spik", en sort som är 3 gånger så dyr som de vanliga. De äro norska, göras ej mera i Sverige. Spikningen användes naturligtvis också mellan borden och botten, de sättas med 4-5 cm. mellan varje. Frågavarande spik äro i formen som skspik, ty de kunna slå i rkt, de pressas ut, och smidas alltså ej, de går att böja men går ej av!

Virket till båten skall vara tall, gammalt kvistfritt, helst med kärna. Före var

Skriv endast på denna sida!

5923

ACC. N:R.

Landskap: Småland

Upptecknat av: Gunnar Hobroh

Härad: Levede

Adress: Hirsaleholm

Socken: Djursdala

Berättat av: Oskar Nilsson

Uppteckningsår: 1939

Född år 1874 i Djursdala

//

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

det vanligt med 4 bräder i botten och 2 i sidan /bord/, men dessa vill spricka i känen, på när de bli våta sväller de mycket och ojämnt och "valver" sig sedan.

Båtarna tåras, i början så den är ny, varje år, sedan ej så ofta. De kan ändå vara i 25 års tid. Först götes impregneringen med teåtgäran 2 gånger, som tar torkar på 8 dagar i solig väderlek. Före i tiden användes ej alls oljefärg på båtarna.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

5923

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Gunnar Hobro

Härad: Levede.

Adress: Hässleholm

Socken: Djursdala.

Berättat av: Oskar Nilsson

Uppteckningsår: 1939.

Född år 1874 i Djursdala.

12

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVBot för böld i en tand.

Man skall ta in sönderhackad bryne och en bit av en fågeljär. Desutom skall man skyka med kretsen av brynet och en sak på kinden samtidigt som formel läses. Proceduren företas blott en gång.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5923

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Gunnar Hobroh

Härad: Sevede

Adress: Håslöholm

Socken: Djursdala

Berättat av: Oskar Nilsson

Uppteckningsår: 1939.

Född år 1874 i Djursdala.

13

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVFågelsvaror "snärjör".

En ung björk böjdes ner över gångar och stigar där djuren kom. En kapp las på trären över stegen och snaran fästes däri.

Ljälva snaran är av "sättetrå" (mässing?). När djuren trädde in halsen lyftes björkgrenen upp och snaran fastna om halsen. Man brukade intet lockbete till dessa snaror.

Rävjakt.

Man använde gropar till räv, för cirka 60 år sen minns jages mannen sig ha sett en enda, som var i ordning. Gropen var bra djup, vällyftigare ner till i botten än

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. 5923

Landskap: Småland
 Härad: Levede
 Socken: Djursdala
 Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: Gunnar Hobroh
 Adress: Håslöholm
 Berättat av: Oskar Nilsson
 Född år 1874 i Djursdala

14
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

uppställt. Gravris lades löst över gropen och även runt omkring, så att det skulle se ut som omgivningen. Mitt på gropen lades ett köttben som lockbete. Man skar dessutom små, små köttbitar, som lades ut i en krumbulitande linje, cirka 5 km. bort från gropen, och naturligtvis med gropen som slutmål. Råven kom och tog bitarna och lockades till gropen.

Histor användes till fångst av räv och grävling. De sattes framför ingången till bost. Samtidigt täpptes andra hål igen.

Vargar.

Varg har funnits för länge sen, den

Skriv endast på denna sida!

5923

ACC. N:R.

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Gunnar Hobroh

Härad: Svede.

Adress: Hässleholm

Socken: Djursdala.

Berättat av: Oskar Nilsson

Uppteckningsår: 1939.

Född år 1874 i Djursdala.

15

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

fångades med nät, och slogs ihjäl med
slagkäfte, av liknande slett som på sla-
gorna. Näten sattes vid vissa pass, ett
av dem var vid gränsen till Östergötland
(Horus su.). Han använde också spjut att
jaga varelse med.

Näten hängdes upp på störrar, som var
delade i två delar med märta och
krok eller hål och tapp; detta så att
näten föll ner över vargen sprang på
dem.

Rökhus och rökning.

För i tiden rökte man i basterna, ej

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. 5923

Landskap: Småland Upptecknat av: Gunnar Hobro
 Härad: Levande Adress: Hälsjöholm
 Socken: Djursdala Berättat av: Oskar Nilsson
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1874 i Djursdala.

16
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

i spisen i stugorna. I senare tid har man använt dels de nu rätt vanliga rökhusen (se foto o. mätning), samt tunnor.

Metoden med tunna består i att man rätter en vanlig tunna, med lock och botten borta, rätt upp över en enkel eldstad på marken av stenar. Här eldar man och hänger, det som skall rökas i tunnans rök, varpå ett lock lägges ovanpå.

När man rökte fläsk och korv, eldade man med euris och enbark m. m. Virket fås till stor del efter uppluggning av stolar till gärdesgård. Det vara dock flera ovan-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5923

Landskap: Småland
Härad: Svede.
Socken: Djursdala.
Uppteckningsår: 1939.

Upptecknat av: Gunnar Hobro
Adress: Glässhölen
Berättat av: Oskar Nilsson
Född år 1874 i Djursdala.

17
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

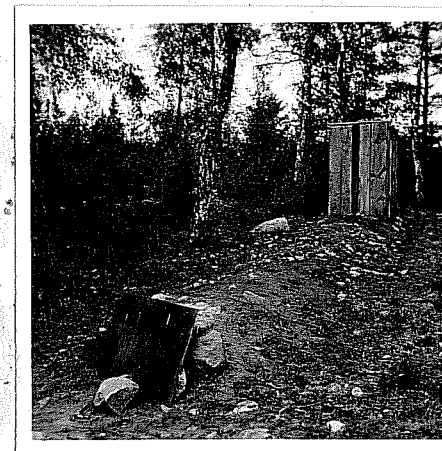
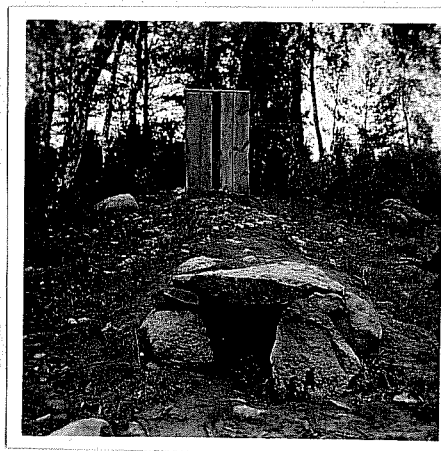
ligt med ek och körsbär såsom virke.
Korv rökes på ett dygn, fläsk två dygn.
Sagstuvannen har på sin mark några
tio-tal meter från sin gård ett rökhus,
en enkel liten brädbyggnad, närmast
i form av en tråkur med löst lock. Un-
der locket som tak hänges köttet upp
på vågräta stavar. En under huset
leder en underjordisk stenlåg rökgång
5 m. lång. I gångens yttre ände som
ligger något lägre än rökhuset, nedan-
för en liten bäcke / är eldplatsen, som
kan täppas till med järnslät.
Se i övrigt foton och ritningar, sid. 18 o. 19.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

5923

18

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVLandskap: SmålandUpptecknat av: Gunnar HobrokHärad: SevedeAdress: HässelholmSocken: DjursdalaBerättat av: Oskar NilssonUppteckningsår: 1939Född år 1874 i DjursdalaRöblius.

Negativ I: 8:3

Skriv endast på denna sida!

Foto G. Hobrok 1939. (211)

ACC. N:R. 5923

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Gunnar Hobroh

Härad: Svede.

Adress: Kåsleholm

Socken: Djursdala.

Berättat av: Oskar Nilsson

Uppteckningsår: 1939.

Född år 1874 i Djursdala sn.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Innehåll:

fortsätt.	Sid.
Snörkärning.	48.
Sommarfäbber.	49.
Brända fjällor.	50.
Lysningsfest.	54.
Glätterjänge.	55.
Tahleghjänge.	55.
Körjänge.	56.
Tjänarens frivard.	56.
Arbetsdag o. bjordlag m. m.	57.
Sjömålusupptäckning.	58.
Höra glas.	60.

(61 sidor).

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5923

Landskap: LarålandHärad: SevedeSocken: DjursdalaUppteckningsår: 1939Upptecknat av: Gunnar HobækAdress: SlässelokenBerättat av: Oskar NilssonFödd år 1874 i DjursdalaI
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVMeddelanden om sagomannen.

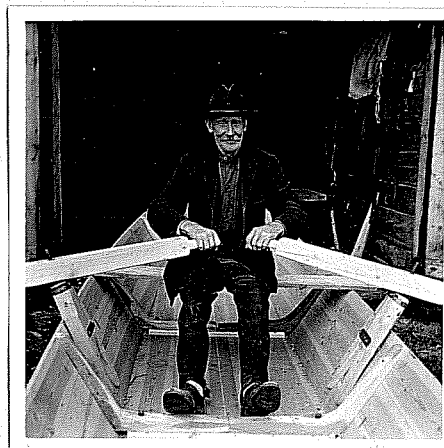
Oskar Nilsson, som bor i stället Granshult
något norr om Soldattorpets norr om byn Gransbo
i Djursdala sn., och har postadress: Lindstorp, är
en synnerligen god berättare, som haft sinne för
att lägga saker och ting på minnet, och kan berätta
med synnerligen god förstånd och vederhäftighet.
Han är tyvärr sedan länge orotmeddelare åt Nor-
driska Museet, och har här blott använts att besvara
några ~~saker~~ saker, på vilka han ännu g. lämnat
någon beskrivning till N.M. Med honom kunde
man eljes prata och få reda på och hört mycket,
han kunde utfrågas dagligen under en längre tid.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. **5923**

Landskap: Småland Upptecknat av: Gunnar Hoberg
Härad: Sevede Adress: Härsleholm
Socken: Djursdala Berättat av: Oskar Nilsson
Uppteckningsår: 1939 Född år 1874 i Djursdala

II
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—*—

Oskar Nilsson.

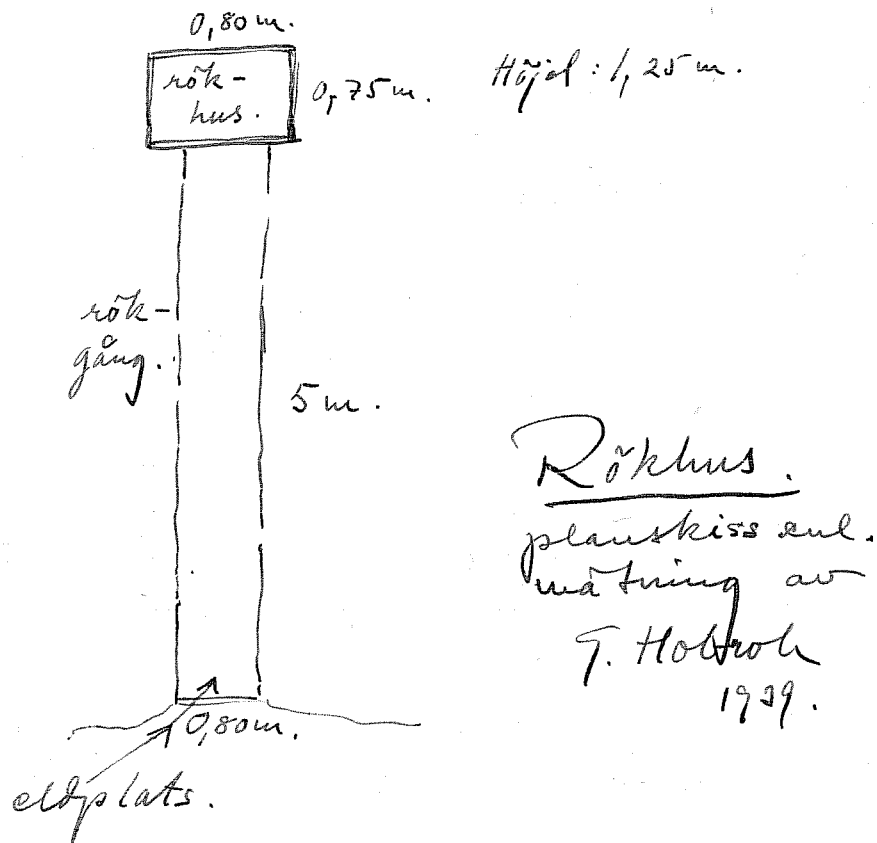
Negativ I: 8:3

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. **5923**

Landskap: Småland Upptecknat av: Gunnar Holbrok
 Härad: Sevede Adress: Hässelholm
 Socken: Sjursdala Berättat av: Oskar Nilsson
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1874 i Sjursdala.

19
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R 5923

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:
Härad: Adress:
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: Född år i

Etnol. avdeln. Sekt. II. Lista 41.

Soar på frågelista för Atlas över Svensk
Folkkultur.

Skriv endast på denna sida!

p. att.
Landskap: *Småland*
Härad: *Levande*
Socken: *Gjussdala*
Uppteckningsår: *1939*

ACC. N:R *5923:20-25*

Upptecknat av: *Gunnar Flobrö*
Adress: *Härsleholm*
Berättat av: *Oskar Nilsson*
Född år *1874* i *Gjussdala*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Etanol. avdeln. Seckt. II: 4.

Skriv endast på denna sida!

5923

ACC. N:R.

Landskap: Småland.
Härad: Sevede.
Socken: Gjursdala.
Uppteckningsår: 1939.

Upptecknat av: Gunnar Hobro
Adress: Hässelholm
Berättat av: Oskar Nilsson
Född år 1874 i Gjursdala

20.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Gärdesgårdar.

De vanligen förekommande gärdesgårdarna med snett lagda "trimmer", lutande mot "hot" med vedjor, äro numera bortlagda på många ställen, men Nilsson sätter ännu upp sådana. Se teckning sid. 22.

"Hot" är de parvis, i marken lodrät nerlagda stakarna. Avståndet mellan hoten tas så pass att man behändigt kunde sträcka sig emellan dem. De räknades med 2 hot på famnen. På hoten var vågrät bundna 3 stycken vedjor (av gransk) och på dessa vilade trimmerna. Den överskottet av dessa kallas "nachttrimma", den mel-

* kallas "staver".

Skriv endast på denna sida!

5923

ACC. N.R.

Landskap: Småland
Härad: Levede
Socken: Djursdala
Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: Gunnar Hobroh
Adress: Härsleholm
Berättat av: Oskar Nilsson
Född år 1874 i Djursdala

21.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

bersta kallas "mellantrimma", och den neders-
ta "fottrimma". Trimnerna voro vanligen
långa; man räknade "6 fot i gånge", som
det hette. Vinkelrikt ut från gårdesgårdens
längdsträckning, stodo här och där snett
ställda stavar, stödda mot övre vedjan,
de kallas "stölstavar".

En annan sort av gårdesgård, är
s.k. korshot. Den var uppbyggd så
att man ställde kors av stavar på mar-
ken i rad. I korsens klykor vilade med
lutning snett ner i marken mer eller
mindre grov trädstam. Korset stod
ganska glest, beroende av de pålagda

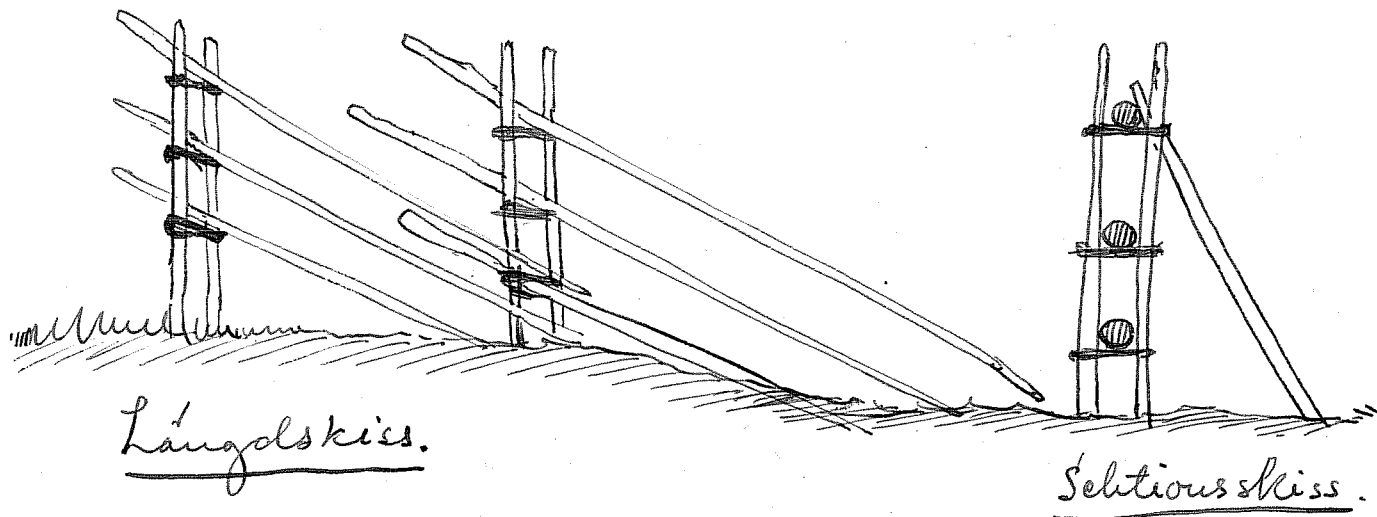
Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. **5923**

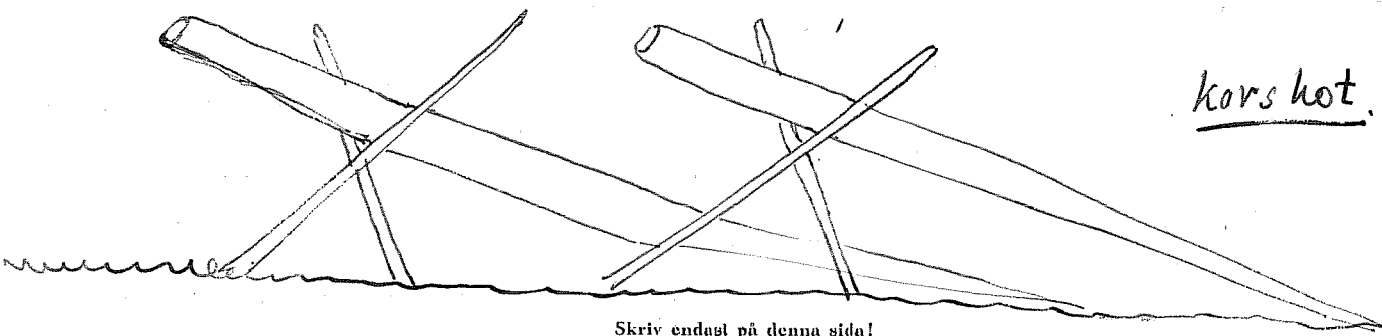
Landskap: Lusåland
Härad: Levede
Socken: Djursdala
Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: Gunnar Hobrok
Adress: Hälsöleholm
Berättat av: Oskar Nilsson
Född år 1874 i Djursdala

22.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Kors kot.

Skriv endast på denna sida!

Skisser:
G. Hobrok 1939.

5923

ACC. N:R.

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Gunnar Hobroh

Härad:

Levde.

Adress:

Hässelholm

Socken:

Gjursdala.

Berättat av:

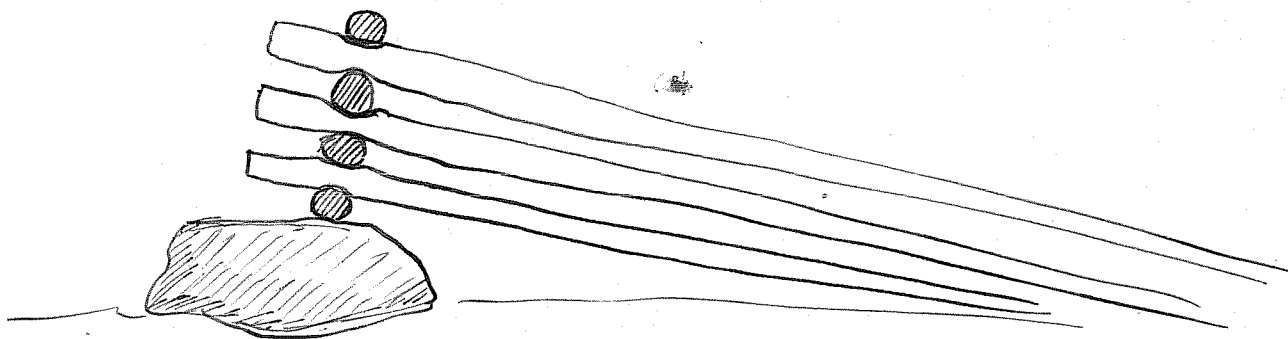
Oskar Nilsson

Uppteckningsår:

1939

Född år 1874 i

Gjursdala.

24
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

"Fälle - hag"

Gunnar J. Hobroh
1939.

Skriv endast på denna sida!

5923

ACC. N:R.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Gunnar Hobroh
 Härad: Sevede. Adress: Hässelholm
 Socken: Sjursdala. Berättat av: Oskar Nilsson
 Uppteckningsår: 1939. Född år 1874 i Sjursdala.

25.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Kolning.

Fik kolning högs vedem på våren,
och den fick sedan torka under sommaren.
När man slutat höstslöjningen kördes
den ihop och restes in.

Kolningen skulle förtas på jämn
mark. I kolnins centrum sattes först
en "femstock", den grävdes ner
ca $\frac{1}{2}$ m. i marken, och stod lodrät upp.
Omröring denna sattes fyra stockar lod-
rät, de voro halvcirkelformiga i genom-
skärning, på grund av att de bestod av
på tågden (sitta igenom) kluvena stock-
ar. Dessa restes som sagt omkring

*) ca 5 tum i genomskärning. Se endast på denna sida!

5923

ACC. N:R.

Landskap: Småland Upptecknat av: Gunnar Hobro
Härad: Levede Adress: Härsleholm
Socken: Gjursdala Berättat av: Oskar Nilsson
Uppteckningsår: 1939 Född år 1874 i Gjursdala

26

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

trumman, så att en fyrkant bildades omkring denna. En björkvedja fästes omkring det hela så högt upp man nådde. Sannolika hade emellertid ingen trumma i mitten, utan fick stötta upp de fyra klorna stöckarna.

Så restes veden kring trumman, till att börja med kortare ved, småningom grövre dimensioner. Vid utskanterna kortare ved, "risved", igen. Vanligt omkrälets för en mil var ungefär 12 famnar (taget på mitten av milen). Sedan lades utmed kanten vid marken stavar (vid foten av den yttre-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5923

Landskap: Småland Upptecknat av: Gunnar Hoboh
Härad: Svede Adress: Hässleholm
Socken: Sjursdala Berättat av: Oskar Nilsson
Uppteckningsår: 1939 Född år 1874 i Sjursdala

27
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ta resveden, som hölls stilla av utanför
den nerslagna små pålar som sticker
blott någon dm. upp över marken).

Sedan avhögs "kullen", d. v. s. man
jämmade milans överyta. Den skulle ho-
rises. Då högs gränis, varmed man
tächte över alltbarmans. Och så ledes stytt
över hela milan. Man tog slutligen en stor
torva med hål i, som passade till trum-
man, och lade på trummans övre ände,
det s. k. "tändhälet". Dessutom lades en sär-
skild torva ovanpå detta sedan det
hade tänt. På ovanstan och övre delen
av milan gjordes hål, små runda, som

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

5923

Landskap: Småland Upptecknat av: Gunnar Hobro
 Härad: Levande Adress: Hässelsteden
 Socken: Sjursdala Berättat av: Oskar Nilsson
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1874 i Sjursdala.

28

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

togs upp med "fjurstång", en stäke, som egentligen var till för att se om elven tog sig jämnt och så att ej aska bildades, fjurstången användes så att gräva hål som utstoprades ved, detta för att det skulle brinna jämnare i ugnen.

Man hade även vid ugnen gjort fjurkantiga hål, s.k. "draghål", att dra in luften den vägen. Det var vanligen 4-5 stycken.

De små ovan nämnda hålen, som gjordes med fjurstången gjordes under kokingen flera och allt längre ner på ugnens ytersidor, och sedan täppte

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5923

Landskap: Småland Upptecknat av: Gunnar Hobro
Härad: Levede Adress: Håslöfsbruk
Socken: Sjursdala Berättat av: Oskar Nilsson
Uppteckningsår: 1939 Född år 1874 i Sjursdala.

28
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

toogs upp med "fjusstång", en stake, som egentligen var till för att se om elden stog sig jämnt och så att ej aska bildades. Fjusstången användes så att gräva hål som fyllerades med ved, detta för att det skulle brinna jämnare i ugnen.

Man hade även vid ugnen gjort fjubantiga hål, s.k. "draghål", att dra in luften den vägen. Det var vanligen 4-5 stycken.

De små ovan nämnda hålen, som gjordes med fjusstången gjordes under koken flera och allt längre ner på ugnens ytersidor, och sedan täppte

Skriv endast på denna sida!

5923

ACC. N:R.

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Gunnar Hobro

Härad:

Boede

Adress:

Hälsjöbo

Socken:

Djursdala

Berättat av:

Oskar Nilsson

Uppteckningsår:

1919

Född år

1874

i

Djursdala.

29
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

man draghålen.

Man tände eld på furvedsticker
eller också tog man glöder från spisen, att
tända uilan med. Detta släpptes ner i
strumman, och den översta torvan lades
på.

Den uilan "slog av sig stybben", fick
man ösa på stybben igen. Efter
kolningens framskridande sjöng uilan
och man fick klubba den med stora
träklubbor (se foto). — Kolningen
varade 10-12 dygn. Under tiden mäs-
te kolaren vara tillstädes hela tiden.
Då uilan var utbrunnen, "utruck",

Skriv endast på denna sida!

5923

ACC. N.R.

Landskap: Småland Upptecknat av: Gunnar Nobroh
Härad: Sevede Adress: Fläsleholm
Socken: Sjursdala Berättat av: Oskar Nilsson
Uppteckningsår: 1939 Född år 1877 i Sjursdala.

30

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skulle den "dämmes". Nilan klubbades ordentligt tät, så att ingen lufttillförsel blev, man krattade så på stybb, och la till och med på nytt lager, s. k. "dämnestybb", lenare, ren jord. Det ligger på 5-6 cm. djupt lager och klappades med spade till slät yta. Sen skulle isas på vatten, så att det motsvarade regn, det hölls ej på så hårt att det rann bort någon stybb, utan att det hela blev tätare och tätare. Vattnet hölls på överallt på nilan. Det hölls med stora träskopor, och vattnet bars i ring i vat-
tensåar. Det skulle viss vana även till det.

Skriv endast på denna sida!

5923

ACC. N.R.

Landskap: Småland.
Härad: Svede.
Socken: Sjursdala.
Uppteckningsår: 1939.

Upptecknat av: Gunnar Hoberg
Adress: Släpsleholm
Berättat av: Oskar Nilsson
Född år 1874 i Sjursdala.

Nilan fick sedan stå till vintern, på
revs den. Detta gjordes så, att man rev ut
kol, som bars i ett säll. Vanligen tog man
då från sidan ett tag rimat och tog se-
dan ett lager runt om nilan. Man
måste täcka igen med stycken efter sig,
om man tog av nilan innan vintertid
(om man alltså gjorde det kort efter själva
Nohningen), innan den var alldeles sval,
annars kunde den bränna igen.

Träkolen tog som sagt i säll
och lastades i "ryssar" (som rynde ca
12 tunnor = 1 last). Ryssarna voro gjorda
av trästomme med flätning av enspröt.

Skriv endast på denna sida!

31

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5923

ACC. N:R.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Gunnar Hobroh
 Härad: Svede. Adress: Hässelholm
 Socken: Djursdala. Berättat av: Oskar Nilsson
 Uppteckningsår: 1939. Född år 1874 i Djursdala.

32

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

De hade botten av bräder, men kanske det funnits sådana med flätning i botten.

Kolen körde man ned till Toorum vid norra änden av sjön Yxen, där hamn-
 martredja fanns. Man har ej här i
 trakten såvänt särskilda kollar
 vid uilorna. Kolen kan ju sägas ha
 förvaringsrum i själva uilan om den
 fick stå in på vintern eller tills man
 tog kolen för att köra till förbrukar-
 na med den. Man körde också skundom
 till brukarna med kol. Man fick då
 ersättning efter vägsträcka.

Senare brände man en liten

Skriv endast på denna sida!

5923

ACC. N:R.

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Gunnar Möbius

Härad: Svede

Adress: Hälslekollen

Socken: Djursdala.

Berättat av: Oskar Nilsson

Uppteckningsår: 1939

Född år 1877 i Djursdala.

mila på "brännara", det som var kvar oholat på backen. Detta kallades "brännstöt", en liten mila, som kolade färdigt på 2-3 dygn. Det kunde dock också hända man tog vara på det oholade, och kolade det då man nästa gång kolade en ny (stor) mila.)

Se skisser sid. 34 och 35, samt foton å sid. 36.

Beskrivning till foton. sid. 36.

1.-2. äro foton av "kolkoja" eller "kolhytta", kolarens bostad invid milan under kolringen. Se även planskiss sid. 37. På fotonas ses endast eldstaden, resten är

33

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R. 5923

Landskap: Småland

Upptecknat av: Gunnar Hobro

Härad: Sevede

Adress: Släpsholm

Socken: Gjursdala

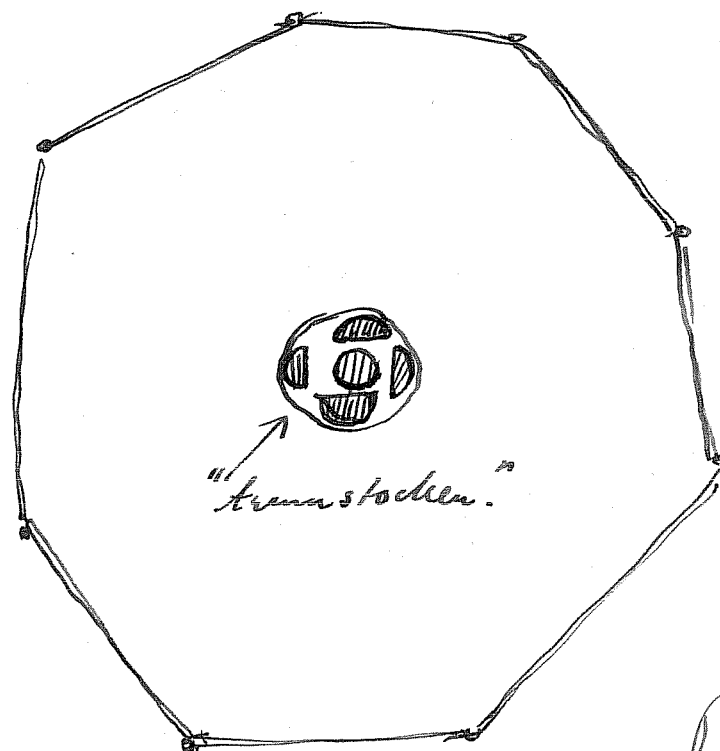
Berättat av: Oskar Nilsson

Uppteckningsår: 1939

Född år 1874 i Gjursdala.

34

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

"Kronastollen."

Plan av
veila.

Skriv endast på denna sida!

Sluss G. H. - 39.

5923

ACC. N:R.

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Gunnar Hobroh

Härad:

Levede

Adress:

Hässelholm

Socken:

Djursdala

Berättat av:

Oskar Nilsson

Uppteckningsår:

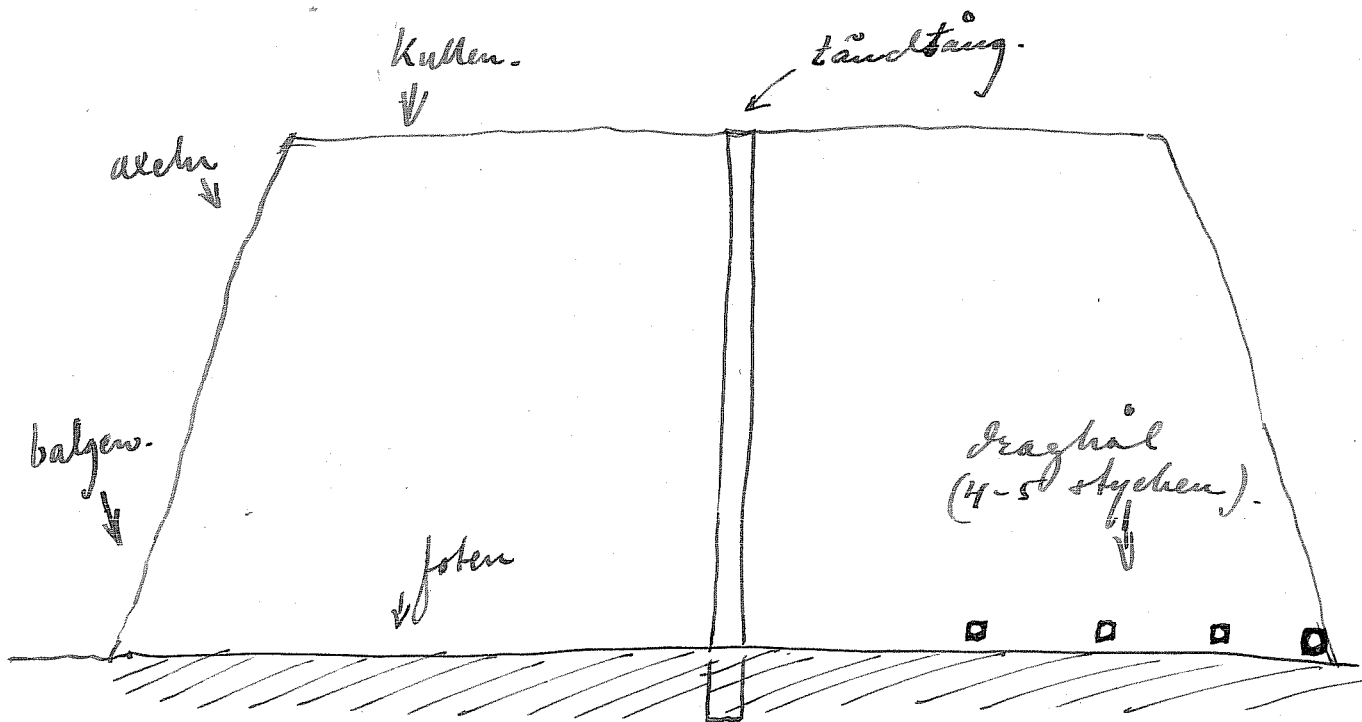
1939

Född år

1874

i Djursdala

75

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Kulnita i genomskärning.

Oskar G. Hobroh 1939.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. **5923**

36

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: *Småland*

Upptecknat av: *Gunnar Hobro*

Härad: *Sveade*

Adress: *Härsplehorn*

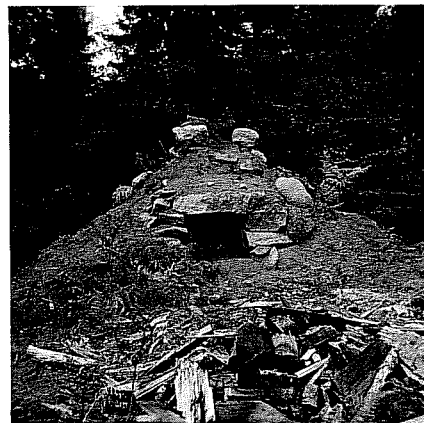
Socken: *Gjursdala*

Berättat av: *Oskar Nilsson*

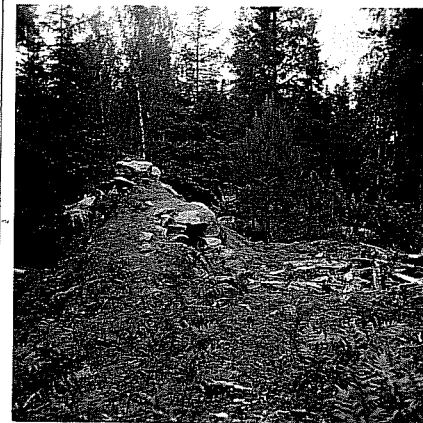
Uppteckningsår: *1939*

Född år *1874* i *Gjursdala*

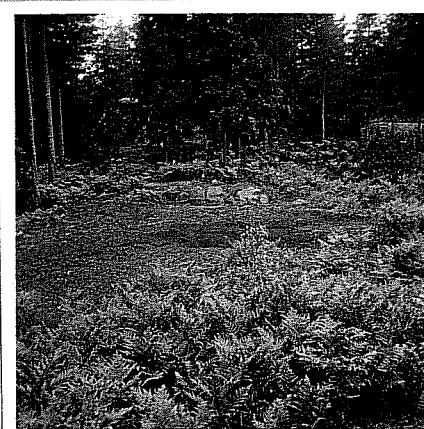
1.

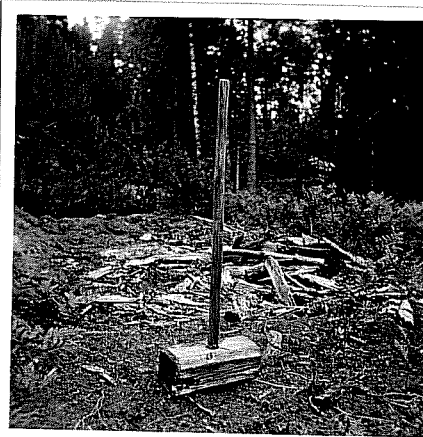
2.

3.

4.

Negativ I: 8:3

Foto G. Hobro 1939.

5923

ACC. N:R.

Landskap: SmålandHärad: Levede.Socken: Gjursdala.Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av:

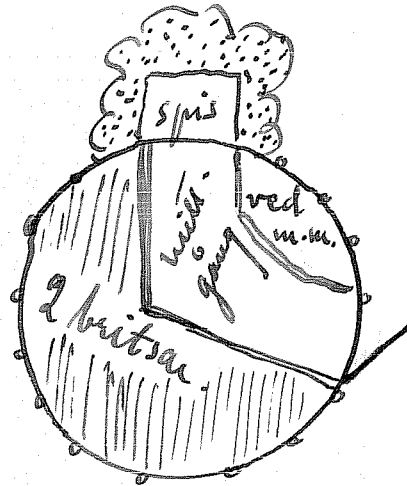
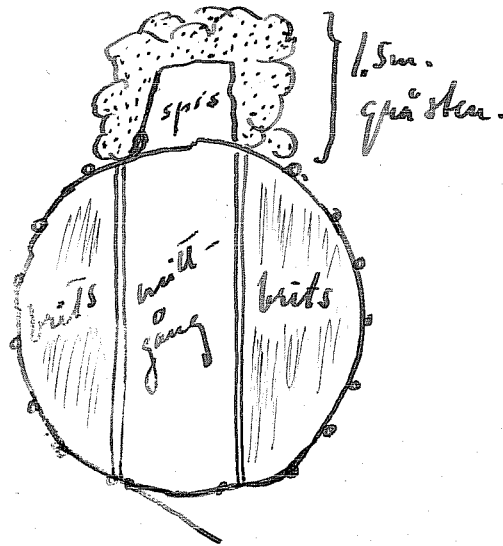
Adress:

Berättat av:

Född år 1874 i

Gunnar HobroHässleholmOskar NilssonGjursdala.

37.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Holkojor, med olika pla-
cering av liggplatserna.

plan-skisser enl. beskrivning; G.H.-39.

Skriv endast på denna sida!

5923

ACC. N:R.

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Gunnar Hobrok

Härad:

Sevede

Adress:

Stäppleholm

Socken:

Djursdala.

Berättat av:

Oskar Nilsson

Uppteckningsår:

1939.

Född år

1874

i

Djursdala.

38

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

nerfallet sedan länge. Kolkojan är av två något olika plan invärtes. Den upptar vid sidorna två britsar, kantade av vågnät lagd stolpe, och med grauris ovanpå. Dessa skiljas av mittgång, som är något nersädd i marken, så att när man sitter på britsen när man ner till golvet i mittgången i lagom knähöjd. Denna mittgång kunde ibland läggas i vinkel, så att brits med 2 liggplatser direkt intill varandra upptog ena sidan av rummet och resten, ett mindre område på andra sidan, gängen blev plats för ved. För

ACC. N:R.

5923

Landskap:

Småland

Härad:

Levete

Socken:

Djursdala

Uppteckningsår:

1939

Upptecknat av:

Gunnar Hovroth

Adress:

Hälselholm

Berättat av:

Oskar Nilsson

Född år

1877 i Djursdala

39

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

var väggarna / sadeltaksformigt stående på marken / av nedställda störan till intill varandra och täckta med gräs och jordtorvor. Nu äro de mest avbrädd med jordtorvor på. Ingången täcktes av trädbor. Eldstaden äro grästen med jordlager m. m. på. Eldplatsen äro 90 cm. lång och följdes uppåt av en enkel skorsten för rökens avledande. Eldstadens ytersida äro 1,5 m.

Merks också att kolhojorna voro ungefärligen runda i planen för, numera äro de ungefär fyrkantiga. Rummets inre diameter var ca 2,5 meter.

ACC. N:R.

5923

Landskap:

Småland.

Upptecknat av:

Gunnar Holmström

Härad:

Bovede.

Adress:

Härsleholm

Socken:

Djursdala.

Berättat av:

Oskar Nilsson

Uppteckningsår:

1939.

Född år

1874

i

Djursdala.

40

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3. foto av kolning+plats, som dock fram-
träder dåligt, då den ej använts på
länge och hög ormbuche växt upp
där. diam. ca 9 meter (=12 famnar).

1. man räknade att en fot i bottensten
ger en famn på vilan.

4. Klubb, att jämna vilan med / se
beskrivningen av kolning ovan.
Längd 1,10 m. Klumpen 35 cm. bred.

Skriv endast på denna sida!

5923

ACC. N:R.

Landskap: Småland Upptecknat av: Gunnar Holm
Härad: Levete Adress: Hälsjöholm
Socken: Gjursdala Berättat av: Oskar Nilsson
Uppteckningsår: 1939 Född år 1874 i Gjursdala

41
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Tjärbränning.

Botten till tjärdalen skall vara rund, något skålförmig, men någon lutning åt tapphälet till. Dalen anlades på snett plan i marken, en backe. Veden bestod av stubbar med fet mogen kärna, den togs upp i moar. Den klövs först sönder så att den kunde torka riktigt ordentligt, och rengjordes för jord och bark och allt som inte fanns fjellänne i. Sedan man reste in i det (i tjärdalen) lades det nyfländ granbark på botten av dalen. Under dalen fanns åt sidan, där tjäran rann ner och seder-

Skriv endast på denna sida!

5923

ACC. N:R.

Landskap: Småland

Härad: Svede.

Socken: Djursdala.

Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: Gunnar Hobrohn

Adress: Håssjöholm

Berättat av: Oskar Nilsson

Född år 1874 i Djursdala.

42

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

mera samlades i en kumma el. dyt, en större
utgrävning, ett schakt i jorden; och där gick
ner lodrät från avrinningskället i dalens
botten (i mitten av botten) ett genomborrat
trästygge, en stolpe som bildade ett rör
ner från dalen.

Töreveden måste resas så tätt som
möjligt, över veden lades grånbark och så
styggbades med tjockt lager stygb. Vidare
hade man såna draghåll utmed kanten,
och tändningen skedde i en fördjupning
mitt i oppe på, men här användes ej nå-
gon krumma som i exempelvis milarna.

Den första tjären, som började rinna,

Skriv endast på denna sida!

5923

ACC. N:R.

Landskap: Småland

Härad: Svede

Socken: Sjursdala

Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: Gunnar Hobrolv

Adress: Härsleholmen

Berättat av: Oskar Nilsson

Född år 1874 i Sjursdala

43

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

var mera vattenblandad; den kallades "jär".
Den kom riktigt tjära. Resten blev sedan
en del träköll, som blev kvar.

Man hade inga ordentliga vägar
eller vagnar förr i tiden, utan man
forslade tjäran på följande sätt: man
slöt sig samman två och två och kom
var med sin häst; sedan fästes en rem
på var sida i deklarna på djuren och
den remmen gick ner till långa trä-
shablar. På mitten av denna fanns en
bår där tjärtunnan ställdes. Hästarna
stod alltså i rad efter varandra, och
sen man satte på varje häst. Se skiss!

ACC. N:R. 5923

Landskap: Småland Upptecknat av: Gunnar Hobro
Härad: Sevede Adress: Härsleholm
Socken: Djursdala Berättat av: Oskar Nilsson
Uppteckningsår: 1939 Född år 1874 i Djursdala

44.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

tjärtunna.
↓

Hästtransport av
tjärtunna.

Skiss G. Hobro. 1939.

ACC. N:R. 5923

Landskap: Småland
Härad: Svede
Socken: Djursdala.
Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: Gunnar Hobroth
Adress: Hälsöleken
Berättat av: Oskar Nilsson
Född år 1874 i Djursdala.

När man avyttrade tjäran, bytte man sig till sill och salt.* Tjäran såldes mest till sheppsbjörgerierna i Västerwik.
*och ibland mjöl.

Kaffe,
fanns i sagosmannens barndom, men användes blott på helger och större fester. Allmänt kom det i bruk vid slutet av 1880-talet eller början av 1890-talet. Hembräningen förkom också rätt mycket ännu fram på 80-talet. Men kaffet efterträdde brännvinet.

ACC. N:R. 5923

Landskap: Småland. Upptecknat av: Gunnar Hoberg
 Härad: Bevede. Adress: Hässelholm
 Socken: Djursdala. Berättat av: Oskar Wikström
 Uppteckningsår: 1939. Född år 1874 i Djursdala.

46

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Grynsorter:

Korngryn var vanligt i sagstugumans
 uppväxtår. Risgryn användes då blott
 till gröt vid julen. Vanligare använd-
 ning av risgryn blev ej förrän vid
 sekelskiftet, då också havregryn kom i
 rätt vanligt bruk.

Talt.

Denna anrättning har man övergett i
 hög grad nu. Därtill användes blod från
 slakt. När det tappades fick man röra
 i det så att det inte levade sig. Då
 tillsattes råmjöl och lök och fett och

5923

ACC. N:R.

Landskap: Småland
 Härad: Sereke
 Socken: Djursdala
 Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: Gunnar Hobroh
 Adress: Hårsleholm
 Berättat av: Oskar Nilsson
 Född år 1874 i Djursdala.

47
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

salt efter smak. Detta knådades till deg och formades till flata eller äggformiga stycken. Man hade så en gryta kokande vatten, där dessa las i. Då det var färdigkokt skulle man kunna peta det av ett knäppande som skulle höras minuti då man höll upp palten. Då var det färdigt.

Om man tillsatte jäst och bakade likasom vanlig brödeg, fick man paltbröd. Sedan detta bakats klövs det och torrades, och kunde räcka över hela sommaren. Palt och paltbröd gjordes framför allt på hösten efter skatten i okt. och nov.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5923

Landskap: Småland Upptecknat av: Gunnar Hobroh
 Härad: Levde Adress: Härsleholm
 Socken: Djursdala Berättat av: Oskar Nilsson
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1874 i Djursdala.

48
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Man tog det gärna i halvor och kypade upp i vatten, och använde det jämte salt och fläskflöt.

Bästa blodet fick man av svin (det var fetthaligt, och därav bakte man blodpudding och blodmunk). Men det var bra även av får och ko, halvvar däremot ej bra. Man tog aldrig blod av häst, och hästhott äts ju heller aldrig förr.

Smörberedning

Smörkärning: skedde mest i de vanliga stöthärnorna. Men man kunde också vispa i ett kärl. Vekthärnorna äro sentida, kon ombering och släpset.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. 5923

Landskap: Småland Upptecknat av: Gunnar Hobro
 Härad: Sevede Adress: Fläsleholm
 Socken: Djursdala Berättat av: Oskar Nilsson
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1874 i Djursdala

49
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

II:38.

Sommarfåttus.

Sommarfåttus (sommarlagårdar eller vad man nu vill kalla dem) har enligt sagotruans uppgift ej funnits i orten. Man har aldrig sett sådana eller hört talas om dem. Men efter vad han förstår om deras ändamål o.s.v. anser han att de möjligen kan ha funnits i Södra Vi socken (prästerut), där skogen med kreaturen låg en bra bit från gården åtminstone i en del fall.

Skriv endast på denna sida!

etc. d. d.

ACC. N:R. 5923

Landskap: Småland.
Härad: Levede.
Socken: Djursdala.
Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: Gunmar Hobroh
Adress: Håssleholm
Berättat av: Oskar Nilsson
Född år 1874 i Djursdala.

50
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

"Bränna fällor".

Detta arbete förekom sista gångerna omkring 1890 i denna trakt. Man högg ner skogen på ett område, det gjordes på våren, man började då i mitten och högg omkring så att alla de fällda träden låg himnit. Lingjerna utomkring rengjordes för ris, och buskar höjgs undan. Sedan fick det ligga så till fram i augusti.

Efter bränningen togs stammar o. dyl. undan, sådant som blott delvis förbränt. Det användes sedan till kolning. En del, som ej slog sig, användes till knut-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5923

Landskap: Småland. Upptecknat av: Gunnar Hobroh
Härad: Sereke. Adress: Håselholm
Socken: Djursdala. Berättat av: Oskar Nilsson
Uppteckningsår: 1939. Född år 1874 i Djursdala.

51
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Småland gärdsgårdar ("haj", se ovan).
En stilla natt i augusti fände man på, det ländes runt omkring, så att det sista som brann var vitt i fjällen. I gatan runt omkring fjällen hade under sommaren varit högt hal-
lon o. d. buskar, på var fullt, som skyddade mot eldens spridning. Man fick dock vara närvarande medan elden brann, man fick byta och leja, och sova och vakta omväxlande.

Fjällen (omfattade 1/2 - 2 tunnland) röjdes sedan, och man gjorde gärdsgård omkring den till skydd för odlingen mot

5923

ACC. N:R.

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Gunnar Hobrook

Härad: Svede.

Adress: Hårsleholm.

Socken: Djursdala.

Berättat av: Oskar Nilsson

Uppteckningsår: 1939.

Född år 1874 i Djursdala.

52

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Gjuren.

Efter detta såddes / sättes i slutet av augusti / höstråg. Den myllades ner med s.k. "raslor": de bestod av en lång gren av gran (rak), med några små grenar eller kvistar kvar i nedre änden. Senare har man också haft träskäp med iborrade träpinna i nedre änden. Järnpinna har sågsmannen dock ej sett i trakten. Raslorna kunde också vara av ena.

Rågen blev fin, fri från ogräs, och kunde användas till sädråg. Den skars med skäror i äldre tid, senare även med

Skriv endast på denna sida!

5923

ACC. N:R.

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Gunnar Hobroh

Härad: Svede

Adress: Håsselholm

Socken: Djursdala.

Berättat av: Oskar Nilsson

Uppteckningsår: 1939.

Född år 1874 i Djursdala.

53

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

lie.

Andra året sådde man klöver och timotej och fick höskörd; detta gjordes i två å. Sedan nästa år revs "haget" ner igen och det blev skogsmark. Se, naturen ströjer ut 42 kg. pr hektar, men vänniskan bara 2 kg. per hektar! —

I äldre tid har man någon gång haft roror första året (sedan man bränt) i stället för råg. På slutet började man också med havre.

Skriv endast på denna sida!

5923

ACC. N:R.

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Gunnar Nobroh

Härad:

Svevede.

Adress:

Härsleholm

Socken:

Djursdala.

Berättat av:

Oskar Nilsson

Uppteckningsår:

1939

Född år

1874 i

Djursdala.

54
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVLysningsfest.

Denna fest kallas vanligen "Knyckjänge". Ungdomen, som är bekanta till den, det lyser för, kugger en björk i skogen. Den anses vara till den manlige av kontrahenterna. Detta skall göras lördagen innan sista lysningslördagen.

De släpades det till det ställe där han bodde. Störanden av björken läggs på farstubroa, och sedan skall det trakteras med kaffe och sprit. Om man får försläp med drar man undan björken från stampan, i annat fall låter man den ligga.

Knyckjängset skall stå under klingan.

Skriv endast på denna sida!

5923

ACC. N:R.

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Gunnar Hobroth

Härad: Svede.

Adress: Hässleholm

Socken: Djursdala.

Berättat av: Oskar Nilsson

Uppteckningsår: 1939.

Född år 1874 i Djursdala.

55

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

De musik, en spelman skall sitta på björ-
ken, vanligen är han försedd med drag-
spel.

"Slätterjänge",

då man hjälpte varandra med slättern,
då fick man mat och brännvin, och
en svängom. På senare tid har man
endast hållit skördjänge.

"Taklagsjänge".

hölls när takstolen var rest. Man hade
i samband med husbygge inga smäses-
ter eller dyg. vid olika faser av arbe-
tet.

Skriv endast på denna sida!

5923

ACC. N:R.

Landskap: Småland Upptecknat av: Gunnar Hobro
 Härad: Levete Adress: Häpseholm
 Socken: Gjursdala Berättat av: Oskar Nilsson
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1874 i Gjursdala

56.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Körjänge

hade man då man plöjde, det var merendels efter värplöjningen.

Tjänares frivecka.

När tjänare skulle sluta på hösten hade de s.k. "sväng", det var i frivecka eller Britts mässevecka. Då skamlade de ihop att köpa kaffe, brännvin m.m. Och så hade de en fest. I detta sammanhang kan påpekas att det i orten ej är känt någon kvasttillverkning vid dessa tillfällen (kvastol etc.).

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. 5923

Landskap: Småland Upptecknat av: Gunnar Hobrolo
Härad: Bevede Adress: Stålsleksten
Socken: Djursdala Berättat av: Oskar Nilsson
Uppteckningsår: 1939 Född år 1874 i Djursdala.

57
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Arbetslag o. bjödslag m.m.

Bjödslag fanns ej i socknen. Då man skulle göra ett arbete och ville ha hjälp till det, bjöd man ihop vännar och arbetsamt folk.

Man hade aldrig någon fest el. liknande i samband med hållning och tjärbränning, ej heller i samband med bränning av fällor.

Afven kalas vid bykning är okänt.

Vid auktioner har de däremot haft kalas i stuvera.

5923

ACC. N:R.

Landskap: Småland Upptecknat av: Gunnar Hovberg
 Härad: Sevede Adress: Nässleholm
 Socken: Djursdala Berättat av: Oskar Nilsson
 Uppteckningsår: 1979 Född år: 1874 i Djursdala

58

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sjömalen upptagning.

Man tog förr upp mycket Sjömalen, ofta var det stora stycken som en hand. Den togs framför allt i sjön Solarn och i sjön Örn vid Ålhult. Den hördes till Spärbäckas masugn i Locknevi socken. Sen togs den till Toverum och Suckarsrum.

Somliga sjöar var för djupa att få upp malen ur, sjön Juttern (delvis inom Djursdala sn.) är djup, man har i denna sjö blott tagit på ett ställe mitt för Björkesnäs vid östra stranden i sjöns sydliga ände).

I sjön Krön, som har dybotten, har

Skriv endast på denna sida!

5923

ACC. N:R.

Landskap: Småland Upptecknat av: Gunnar Hoboh
Härad: Sevede Adress: Härsteholm
Socken: Djursdala Berättat av: Oskar Nilsson
Uppteckningsår: 1939 Född år 1874 i Djursdala.

59
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

man tagit lite vid Klämmesö. Mycket
järn togs i djön Möckeln i S. Vi Socken.
Järnmalms uttagningen lär knappast
gått längre fram i tiden än till 1860-talets
början.

Hasugnen vid Bjärbacka drevs med
vattenlyft (blåsbälgen).

Malmen togs upp på vintern då isen
bar. Man sågade rak i isen, och raka-
de med rakor på botten och skrapade
ihop i sällingen. Det samlades i
högar på isen. Öpptagarna fick lika
mycket ersättning vardera, efter vikt
beräknat. Körarna ersattes beräknat

Skriv endast på denna sida!

5923

ACC. N:R.

Landskap: Småland.

Upptecknat av:

Härad: Sevede.

Adress:

Socken: Djursdala.

Berättat av:

Uppteckningsår: 1939.

Född år

1874 i Djursdala.

60

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

efter väglängd till masugnen.
Man körde över fjöar och härr, det var
s.k. vintervägar, som ju voro bäst far-
bara då. Man kunde stundom få
köra ända upp till Åtvidaberg. Hovliga
av köarna sökte hus och säga att de
kört längre sträckor än de gjort, och
sålunda få mer betalt. Man körde mal-
men i fjöselhäckar, som stämpelades li-
som kolryssarna.

Höra glas.

Bönderna i trakten kunde skaffa
sig en extra sommariu komst genom
att "höra glas". Man forslade blå glas-

Skriv endast på denna sida!

5923

ACC. N:R.

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Gunnar Hoberg

Härad: Levede.

Adress: Hästeholm

Socken: Djursdala.

Berättat av: Oskar Nilsson

Uppteckningsår: 1939.

Född år 1874 i Djursdala.

buteljer från Wengelhöken / Sjölebo)
i Ramskulla socken, från glasbruk
till Västervik.

61

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skriv endast på denna sida!